TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

KLAGE FRA ADVOKAT A, PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT.
SAK NR 103/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 14. mars 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Inger Lise Gjørv. Sistnevnte møtte som vararepresentant for Wenche Frogn Sellæg, som hadde forfall.

Ved brev av 25. november 2004 har advokat A, innsendt klage på sorenskriver B, X tingrett. Klagen gjelder sen saksbehandling samt manglende besvarelse av henvendelser. Klagen er forelagt for sorenskriver B til uttalelse. Tilsynsutvalget har dessuten bedt om uttalelse fra Domstoladministrasjonen, jf nedenfor.

Saksforholdet er i korthet følgende:

Advokat A innga i sin tid klage på sorenskriver B den 24. mars 2004. Klagen gjaldt det forhold at sorenskriveren unnlot å beramme hovedforhandling i en barnevernsak som gjaldt omsorgsovertakelse. Da klagen ble innsendt, var det til tross for flere purringer gått ca 7 måneder fra saken var berammelsesklar, uten at berammelse var skjedd. Advokatens purringer og henvendelser ble ikke besvart. Tilsynsutvalget fattet vedtak i klagesaken den 14. juni 2004, der utvalget fant å måtte reagere med disiplinærtiltak i form av kritikk mot sorenskriveren, jf domstolloven § 236.

Advokat A uttaler bl.a. følgende:

> ”Etter at Tilsynsutvalget for dommere fattet sitt vedtak 14.06.04 ble det herfra gjort en henvendelse til X tingrett ved brev av 18.06.04 (vedlegg 2). Det var da tidligere gjort 2 henvendelser til X tingrett etter at sorenskriver B hadde avgitt uttalelse i tidligere sak (vedlegg 3 og 4). Ingen av disse henvendelsene var besvart.
>
> Sak vedr. berammelse av saken ble på nytt tatt opp herfra i brev av 29.06.04 (vedlegg 5). Denne henvendelsen ble så besvart av X tingrett v/sorenskriver B ved brev av 09.07.04 (vedlegg 6) der det opplyses at berammelse vil søkes foretatt i slutten av august.
>
> Da det ikke ble mottatt noen tilbakemelding om berammelse ble det herfra ved brev av 20.09.04 (vedlegg 7) på nytt etterlyst berammelse i saken. Ved brev av 07.10.04 (vedlegg 8) ble det på nytt etterlyst en tilbakemelding vedr. berammelse. Siste henvendelse så langt er gjort ved brev av 28.10.04 (vedlegg 9). Henvendelsene i vedlegg 7-9 er så langt ikke besvart.
>
> Slik det vil fremkomme av tidligere klage av 24.03.04 gjelder saken overprøving av fylkesnemnda for sosiale saker i Y`s vedtak av …… om å frata … omsorgen for datteren….. . Stevning ble innsendt til X tingrett 21.05.03. Det foreligger ikke prosesskrifter i saken etter tilsvaret datert 25.08.03.

Sekretariat	Besøksadresse	Telefon	Telefaks	E-post
Domstoladministrasjonen 7485 Trondheim	Brattørkaia 13B	73 56 70 00	73 56 70 01	postmottak@domstoladministrasjonen.no

> …. er svært frustrert over at det nå har gått over 18 måneder siden stevningen ble innsendt uten at dato for hovedforhandlingen er fastsatt. Hun er i tillegg bekymret på grunnlag av opplysninger hun får om hvordan datteren har det i fosterhjemmet. Dette gjør det enda mer viktig at saken kommer til behandling.
> ……..
>
> I tilsynsrådets vedtak av 14.06.04 uttales det at det i seg selv er kritikkverdig at saken overhodet ikke berammes. Det har nå gått over 5 måneder siden Tilsynsutvalgets vedtak uten at det er foretatt berammelse. Herfra vil påstås at dette er kritikkverdig og desto mer kritikkverdig på bakgrunn av det allerede foreliggende vedtaket.
>
> Det reageres også på at de henvendelser som herfra er gjort til retten vedr. berammelse ikke blir besvart. Dette må også karakteriseres som kritikkverdig."

Som kommentar til sorenskrivers uttalelse i anledning klagen, tilføyes bl.a. følgende:

> "I sin uttalelse opplyser sorenskriver B at det har vært og fortsatt er en umulig oppgave å foreta riktige prioriteringer innen de ulike sakstyper. I den forbindelse skal nevnes at selv om antall saker evt. er for høyt i forhold til ressursene vil det fortsatt være mulig å foreta en prioritering.
>
> Herfra menes at den sakstype det her er snakk om – overprøving av fylkesnemndsvedtak om omsorgsovertakelse – uansett skal prioriteres foran de aller fleste sakstyper. …….. Herfra kan det vanskelig forstås at X tingrett i perioden skal ha hatt et så stort antall saker som er prioritert foran den sakstypen det her er snakk om at en har måttet vente så lenge som her. Uansett menes det at retten ikke kan sette denne saken "på vent" under den synsvinkel at det vil kunne komme sakstyper av den type som sorenskriver B regner opp i sitt brev. Det stilles uansett spørsmål med en nedprioritering av en sak som gjelder barns bosted sett i forhold til saker om økonomiske verdier og straff.
>
> Ut fra dette og ut fra det en ser herfra i forbindelse med andre saker en her ved kontoret har ved X tingrett kan det dessverre se ut til at nærværende sak er blitt nedprioritert. En har her ved kontoret eksempler på at saker som klart skulle prioriteres bak ….s sak er påbegynt til dels lang tid etter nærværende sak, men har fått sin avgjørelse før. Dette gjelder for eksempel sak om eierrettigheter i fast eiendom."

Advokat A viser videre til at andre domstoler berammer omsorgsovertakelsessaker i løpet av få uker, og viser til et konkret eksempel hvor en domstol valgte å utsette en straffesak for å kunne prioritere barnevernsaken. I nevnte tilfelle ble saken avholdt etter 3,5 uker.

<u>Innklagede</u> – sorenskriver B - har uttalt følgende:

> "Jeg har ikke andre merknader til denne klage enn hva som ble anført den 26.04.2004 ifm. forrige klage…..
>
> Generelt finner jeg å ville legge ved utskrift av sidene 2-5 som er merknader til budsjettforslaget 2005 for utvalgets gjennomgang.
>
> Jeg er både bekymret og fortvilt på vegne av advokat A's klient som ikke får saken prøvd innen de fastsatte tidsrammer. Det har vært og er fortsatt en umulig oppgave å foreta riktige prioriteringer innen de ulike sakstyper. Jeg imøteser gjerne en angitt prioritering av de ulike hovedforhandlingstypene opp mot de løpende fengslinger og fengslingsforlengelser,

> besøksforbud, konkurser, arrestbegjæringer, tvangssalg, midl. forføyninger, ransakinger, KK-saker, saker etter strl. § 275, m.v.
>
> Problemet er fortsatt at restansene ikke lar seg nedbygge til normal behandlingstid, heller ikke i 2005. Ettersom ansvaret ligger hos meg, vil jeg ikke unndra meg det ansvar som ligger i stillingen og vil fortsatt ta en kritikk til etterretning."

Når det gjelder Domstoladministrasjonens uttalelse, jf ovenfor, kommer utvalget nærmere tilbake til denne nedenfor.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Det vil fremgå av utvalgets bemerkninger i det følgende at utvalget ser svært alvorlig på saken. Utvalget har nøye vurdert om partenes muntlige forklaringer burde innhentes, men ut fra sakens art, saksforholdet og slik saken er opplyst, finner utvalget dette likevel åpenbart unødvendig, jf domstolloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette, og utvalget kan ikke se at muntlige forklaringer i tillegg til det som foreligger av skriftlige uttalelser vil kunne bidra til noen ytterligere opplysning av denne saken.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstolloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Tilsynsutvalget har tidligere behandlet to klager mot sorenskriveren, sak 28/04 og sak 38/04. Advokat A innga klagen i sak nr 28/04, som han nå henviser til i sin nye klage. Sorenskriveren ble i begge sakene, i vedtak av 14. juni 2004, gitt kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk. Begge klager gjaldt sen saksbehandling og unnlatelse av å besvare henvendelser fra klagerne i barnevernsaker som etter lang tid fortsatt var uberammet. Som det fremgår av nærværende klage, gjelder advokat A' nye klage den samme barnevernsak som i hans tidligere klage.

På bakgrunn av de uttalelser som er innkommet fra sorenskriver B, både tidligere og nå, har utvalget i anledning denne nye klagen funnet grunn til å sende forespørsel til Domstoladministrasjonen, som har arbeidsgiveransvaret og det administrative ansvaret for øvrig for domstolene, herunder for X tingrett og sorenskriver B. Det vises til at sorenskriveren har fremhevet at han har informert Domstoladministrasjonen om situasjonen ved embetet, og utvalget oversendte dessuten i sin tid kopi av de to vedtakene av 14. juni 2004 til Domstoladministrasjonen. Det har derfor vært av betydning for utvalget å undersøke om det eventuelt har vært satt inn tiltak eller for øvrig vært gjort forsøk på å løse en tilsynelatende vanskelig situasjon.

Domstoladministrasjonen har i brev av 28. januar 2005 til utvalget opplyst at man er kjent med X tingretts store restanser. Det er opplyst at det er bevilget midler til en ekstraordinær dommerfullmektig fra 4. august 2004, og at denne styrkingen av bemanningen kan videreføres til og med 30. juni 2006. Videre opplyses at man har vært i dialog med sorenskriveren med tanke på en gjennomgang av rutiner og arbeidsmåter i tingretten. Pr i dag er det ikke iverksatt slike tiltak fra Domstoladministrasjonens side, men det opplyses at de vil følge opp saken og kontakte sorenskriveren for å vurdere hvilke muligheter som kan være mest hensiktsmessig med tanke på dagens situasjon.

Det er utvalgets inntrykk at problemene vedvarer, til tross for at sorenskriveren fra og med august i fjor har hatt anledning til å styrke dommerbemanningen ved embetet. Tilsynsutvalget kan for øvrig ikke se at sorenskriveren i en sak av denne art, som ganske enkelt handler om å beramme en hovedforhandling samt besvare henvendelser i sakens anledning, kan påberope seg manglende ressurser. Som embetsleder er det hans ansvar å foreta de nødvendige prioriteringer, og utvalget har med en viss undring merket seg at han i uttalelsen av 3. januar ”imøteser gjerne en angitt prioritering av de ulike hovedforhandlingstypene” opp mot andre løpende saker. Det å foreta slike prioriteringer er en del av det selvfølgelige og overordnede ansvaret sorenskriveren påtok seg da han i sin tid etter søknad ble utnevnt i embetet.

I sitt vedtak i sak 28/04, som gjelder samme saksforhold, uttalte tilsynsutvalget følgende:

> ”Det er ikke i seg selv grunnlag for kritikk at saksavviklingstiden ved en domstol overstiger de normer for akseptabel saksavvikling som er satt av overordnet administrativ myndighet. Det kan være mange forklaringer på at saksbehandlingen blir unødvendig lang, uten at det dermed kan rettes bebreidelser mot den ansvarlige dommer, som gir grunnlag for disiplinærtiltak…….
>
> Imidlertid er stor saksmengde og lang berammelsestid ingen unnskyldning for at man helt unnlater å beramme hovedforhandling i de saker som kommer inn. Det følger av tvistemålsloven § 478 at saken kunne vært berammet med en gang stevning kom inn. På grunnlag av de opplysninger som er gitt i klagen, og som er bekreftet av sorenskriveren, burde saken senest vært berammet i august 2003, etter at tilsvar var innkommet. Følgelig burde hovedforhandling med en gang vært berammet, uten at tilsynsutvalget har grunnlag for å si noe om til hvilket tidspunkt den burde eller kunne vært avholdt. Det skal imidlertid bemerkes at barnevernsaker hører til de prioriterte saker, hvor hovedforhandling bør avholdes så snart som mulig.
>
> At saken overhodet ikke blir berammet, er i seg selv kritikkverdig. Når dertil kommer at sorenskriveren også unnlater å besvare advokatens henvendelser, slik det her er skjedd, er det utvalgets oppfatning at han har handlet i strid med god dommerskikk.”

Som nevnt foran, ble det den 14. juni 2004 også fattet vedtak i annen klagesak mot sorenskriveren, som gjaldt samme saksforhold i tilknytning til uberammet barnevernsak, og der heller ikke henvendelser ble besvart. Etter å ha redegjort for at utvalget også i den saken fant å måtte reagere med kritikk, uttalte utvalget følgende:

> ”Dette er den andre klagesaken mot samme dommer som resulterer i disiplinærtiltak, og på samme grunnlag. Etter utvalgets oppfatning ligger forholdet på grensen mot disiplinærtiltak i form av advarsel. Under tvil finner utvalget likevel å ville konkludere med den mildere formen ”kritikk”.”

Tilsynsutvalget har nå til behandling den tredje klagen på sorenskriveren. Etter tilsynsutvalgets oppfatning er det både påfallende og uforståelig at sorenskriveren etter de to vedtakene av juni i fjor ikke har innsett at hans unnlatelser er uakseptable og dermed svært alvorlige. Fortsatt er altså den aktuelle barnevernsaken ikke berammet, 18 måneder etter at stevningen innkom til embetet. Advokaten mottar fortsatt ikke svar på sine henvendelser. Det kan umulig være ukjent for sorenskriveren at det dreier seg om en sakstype som etter sitt innhold og følgelig også etter loven skal gis særlig prioritet. Hans etterlysning av ”hjelp” til å foreta prioriteringer fremstår som uforståelig for utvalget, og det gir grunn til å reise spørsmål om sorenskriveren er i stand til å bestyre sitt embete på forsvarlig vis.

Det følger av domstolloven § 236 andre ledd at en dommer som disiplinærtiltak kan gis ”kritikk eller advarsel”. ”Advarsel” er den utvilsomt strengeste reaksjonen, jf bl.a. Ot. prp. nr 44 (2000-2001) side 175. *Domstolkommisjonen* (NOU 1999:19 Domstolene i samfunnet) uttalte om denne reaksjonen følgende:

> ”En *advarsel* vil være av vesentlig betydning for om en dommer kan straffes etter straffeloven § 324 for forsømmelighet i tjenesten, herunder straff i form av tap av dommerstillingen, og ved en vurdering av om dommeren skal avskjediges ved sivil dom. En advarsel kan derfor betraktes som et alvorlig varsku for vedkommende dommer.
> Advarsel er et vanlig tiltak i de klage- og disiplinærordninger som gjelder for en del andre profesjonsgrupper, f eks for advokater, for leger og for revisorer. Også etter dansk og svensk rett er advarsel et av de disiplinærtiltak som kan anvendes overfor dommere.
> At disiplinærorganet finner dommerens overtramp som så alvorlig at hun/han må gis en advarsel, vil antakelig bare forekomme i sjeldne tilfelle.”

Det er tilsynsutvalgets vurdering at sorenskriver B`s forsømmelse i dette tilfellet er så alvorlig at det kvalifiserer for lovens strengeste tiltak i form av advarsel. Det dreier seg etter utvalgets oppfatning om en forsettlig forsømmelse av graverende innhold, jf domstolloven § 236 første ledd, og utvalget kan ikke se at sorenskriveren på noen måte har gitt noen tilfredsstillende forklaring på denne. Tilsynsutvalget understreker imidlertid at utvalget ved dette ikke har tatt standpunkt til om det dreier seg om noe straffbart forhold, da det ikke hører under utvalget å foreta slike vurderinger. Det hører heller ikke under utvalget å vurdere om disiplinærreaksjonen bør få andre konsekvenser for dommeren.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

<u>vedtak:</u>

Sorenskriver B, X tingrett, gis advarsel for å ha overtrådt de plikter stillingen medfører og dermed å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstolloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet til orientering.